

Öğretmenlerin Yetişkin Eğitimi Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Analizi*

Özlem Lala

Taha Yazar

Aslı Çolak

DOI:.....

[Makale Bilgileri](#)

Yükleme:18/11/2016 Düzeltme:06/06/2017 Kabul:30/08/2017

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin 'yetişkin eğitimi' kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Araştırmada, nitel araştırma modellerinden olgubilim modeli kullanılmıştır. Araştırma grubunu, 2015-2016 eğitim- öğretim yılında Diyarbakır'da görev yapan 297 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma verileri, öğretmenlerin "Yetişkin eğitimi.....gibidir, çünkü....." cümlesini tamamlamalarıyla elde edilmiştir. Toplanan verilerin analizinde içerik analizi kullanılmış ve buna dayalı olarak yorumlanmıştır. Elde edilen araştırma bulgularına göre, katılımcılar "yetişkin eğitimi" kavramına ilişkin 155 adet farklı, toplam 297 metafor üretmiştir. Öğretmenlerin yetişkin eğitimine ilişkin en çok 'ağaç' (35) metaforunu kullandıkları görülmüştür. Kimi katılımcılar ağacı çevresi tarafından faydalanılan bir imge olarak (20) kullanırken; kimi katılımcılar ise ağacı, sabır isteyen, yetiştirilmesi ve bakılması güç bir uğraş anlamında (13) kullanmıştır. Metaforların ortak özellikleri dikkate alınarak 12 farklı kategori elde edilmiştir. En çok metaforun bulunduğu kategoriler "Zorluk Olarak Yetişkin Eğitimi", "Gelişim ve Değişim Olarak Yetişkin Eğitimi" ve "Yeni Bir Başlangıç Olarak Yetişkin Eğitimi" olarak belirlenmiştir. "Zorluk Olarak Yetişkin Eğitimi" kategorisi, araştırma bulgularında en çok metaforun (63) yer aldığı kategoridir.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Yetişkin eğitimi, Öğretmen.

Sorumlu Yazar: Özlem Lala, Doktora Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, Türkiye, ozlemlala.oz@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7080-2971

Taha Yazar, Yrd. Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Türkiye, tahayazar2011@gmail.com, ORCID ID:0000-0002-2285-4889

Aslı Çolak, Doktora Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, Türkiye, aslitopcuoglu85@hotmail.com, ORCID ID:0000-0003-2629-7044

80

* Bu çalışma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi tarafından 29 Eylül-2 Ekim 2016 tarihinde Muğla'da düzenlenen Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Günümüzde insana ve bilgiye her zamankinden daha çok yatırım yapılmaktadır. Bilginin devamlı değiştiği ve yenilendiği bilgi çağında sosyal medyanın yaygın olarak kullanılması, teknolojideki hızlı gelişmeler ve iş yaşamında yeni meslek gruplarına ihtiyaç duyulması; bireylerin temel bilgi ve becerileri kazanmasının yanı sıra değişen dünyaya uyum sağlamasına yardımcı olacak sürekli bir eğitime gereksinim duymalarına neden olmaktadır.

Örgün eğitimden yararlanamayan bireylerin değişikliklerin gerektirdiği bilgi ve beceriyi edinebilmesi, örgün eğitim sonrası eğitimle olanaklıdır (Celep, 2003). Örgün eğitim kurumlarında sağlanan eğitimin dışında kalmış yetişkin bireylerin sahip olduğu bilgi ve becerilerin yenilenmesi ve geliştirilmesi yetişkin eğitimi ile sağlanmaktadır (Yazar, 2012). Bireylerin öğrenme gereksinimlerine, özerk ve yetkin bireyler olmalarına imkân sağlayabilecek yetişkin eğitimi etkinliklerine gereksinim vardır (Ünhisarcıklı, 2013). Bu yüzyılın öne çıkan gereksinimleri; yaşam boyu öğrenen, katılımcı, demokratik ve takım çalışması yapabilen, bireysel, toplumsal ve çevresel sorunlara duyarlı yetişkinlerdir (Okçabol, 2006).

Daha önceki adıyla halk eğitimi, son yıllarda daha çok kullanılan haliyle yetişkin eğitimi; yasalar, çeşitli kuruluşlar, kalkınma planları ve alan uzmanları tarafından değişik şekillerde yorumlanmış ve tanımlanmıştır. Yaygın eğitim, okul dışı eğitim, yetişkinler eğitimi, sürekli eğitim, yaşam boyu eğitim gibi kavramlar örnek olarak gösterilebilir. Yetişkin eğitimi, insanların mevcut ihtiyaçlarına ve problemlerine yönelen; katılanların yaşı, öğrenim düzeyi gibi özelliklerini dikkate alan; hayatın birbirinden farklı pek çok alanını öğretim ortamı olarak kullanabilen planlı bir eğitim biçimidir (Kurt, 2014). Yetişkin eğitimi, örgütlenmiş öğretimin okul dışı ayağını tamamlayan ve yetişkinler için girişilen sistemli, planlı ve programlı bir etkinlik (Bilir, 2013) olmakla birlikte; yeni bilgi, beceri veya tutum edinebilmeleri için yetişkinlerin girdiği sistematik ve sürekli eğitim etkinliklerinin de bir uygulamasıdır (Merriam ve Brockett, 2007). Örgün ve yaygın eğitim yoluyla yetişkinin bireysel, sosyal, ekonomik, politik ve kültürel yönden gelişmesini sağlayacak, ailesi ve çevresiyle uyum içinde yaşamasını gerçekleştirecek her türlü eğitim faaliyetini ifade eden (Güneş, 1996) yetişkin eğitimi, esasında tüm eğitim türlerini özetleyen şemsiye bir kavramdır (UNESCO, 2006).

Hemen hemen her toplumda, çocuk ve gençler kadar yetişkinlerin eğitimine yönelik uygulamaların da uzun bir geçmişi bulunmaktadır (Celep, 2003). Yakın zamana kadar hem toplum hem de yetişkinler kendilerini öğrenen olarak görmemekte: sadece çocukların öğrendiği, yetişkinlerin de sadece çalıştığı düşünülmekteydi (Knowles, 1973). Tarihi gelişimine bakıldığında çağdaş yetişkin eğitiminin 19. yüzyılda toplumsal bir hareket olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Kökeninde işçilerin ve eğitim olanaklarından yoksun bırakılan geniş halk kesimlerinin eğitilmesi fikri vardır. Geçen

zaman içinde yetişkin eğitimi; okul dışında temel öğrenme ihtiyaçlarının (okuma yazma, yurttaşlık gibi) giderilmesine, temel öğrenme becerilerinin yaygınlaşmasına ve modern toplum sorunlarının (kentleşme, kırsal kalkınma, çevre, işsizlik vb.) çözümüne yardımcı olmuştur. Sonuç olarak yetişkin eğitimi, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarının bir bileşkesi olarak şekillenmiştir (Sayılan, 2013). Bu anlamıyla yetişkin eğitimi, bireyin kişisel eğitim gereksinimlerine ve sorunlarına eğilmenin yanında, bireyin toplum içindeki rolünü oynayacak, sorumluluklarını yükleneyecek bir düzeye getirilmesi görevini de yüklenmiştir (Geray, 1978). Bireylerin daha başarılı bir hayat sürmelerini sağlamakla ilgilenen (Darkenwald ve Merriam, 1982). Yetişkin eğitiminin genel olarak üç temel amacından söz edilmektedir. Bunlar (Duman, 2007):

- Toplumun gereksinim duyduğu bilgi, görgü, beceri ve yeterlik düzeyine sahip bir yetişkinler toplumu oluşturmak;
- Yetişkinlerde içinde yaşadıkları toplumun gelişmesini ve yaşamasını engelleyen sorunların üstesinden gelmeyle ilgili bir anlayış geliştirmek ve yetişkinleri bu sorunların çözümüne hazırlamak;
- Kendini gerçekleştirme amacına yönelik olarak tüm yetişkinlere kendi tutum, bilgi, anlayış ve özelliklerini geliştirme fırsat ve olanakları sağlamaktır.

Yetişkin eğitimi anlayışı dünya çapında bir gelişme ve farklılaşma sürecinden geçmiş ve bu konuya ilişkin akademik, bilimsel bir yaklaşım ortaya çıkmıştır (Knowles, Holton ve Swanson, 2014). Türkiye’de ve Dünya’da değişim gösteren bu süreçte yetişkinlerin eğitimine gerekli önemin verilmesi gerekmektedir (Türkoğlu ve Uça, 2011). Eğitimin görevi, yetişkinlerin sosyal yapı içinde aktif olmalarını sağlayacak şekilde eğitilmeleri için fırsat sağlamaktır (Field ve Leicester, 2002). Bu bağlamda geleceğin yetişkinlerinin şekillendiği eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin, yetişkin eğitime yönelik algıları önemli görülmektedir.

Fikirleri, kavramları ve soyut şeyleri açıklamak için insanlar çoğu zaman metaforları kullanmakta veya benzer bazı yöntemlere günlük uygulamalarında yer vermektedirler. Metafor, bireylerin kendi dünyalarını anlamalarına ve yapılandırmalarına yönelik güçlü bir zihinsel haritalama ve modelleme mekanizması olarak dikkat çekmektedir (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Metafor sözcüğü eski Yunanca’daki *meta* (üzeri-ne) ve *phrein* (taşımak) sözcüklerinden gelir ve bir “şey”in bazı yönlerinin bir başka “şey” e taşındığı ya da transfer edildiği özgül zihinsel/dilbilimsel süreçleri ifade eder (Cebeci, 2013). Metaforların eğitim açısından en basit tanımı, bazı bilinmeyen eğitsel olay, olgu ve hareketi, bilinen bir şey, olay ya da hareketle anlama, anlatma veya yorumlamaktır (Botha, 2009). Metaforlar, genel olarak bir fenomenin veya bir kavramın daha tanıdık ve bilinen terimlerle nitelendirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Metaforlar doğaları itibariyle kavramsaldir ve en önemli anlama araçlarımız arasındadır (Lakoff ve Johnson, 2015). Kavramlar, bireyin düşünmesini sağlayan zihinsel araçlardır. Kavramlar, fiziksel ve sosyal dünyayı anlamamızı ve anlamlı iletişim kurmamızı sağlar (Senemoğlu, 2011). Metaforlar, insanların etraflarındaki kavramsal yapıları düzenleyip nitelendirmelerini sağlayan şemalar oluşturur. Bir şeyin diğerinin yerine geçmesi anlamına gelen metafor, farklı durumsal koşul açısından bakıldığında hayattaki deneyimlerimizin çoğunu şekillendirmektedir (Taylor, 2008).

Metaforlar, sadece konuşma figürü değil, aynı zamanda zihnin önemli bir mekanizmasını oluşturur. Metaforlar sayesinde, normalde farklı gözükken şeylerin arasında önemli benzerlikler olduğunu fark ederiz (Martinez, Saulea ve Huber, 2001). Örneğin, “yatakhane benim için hapishaneydi” tümcesinden yiyeceklerin sınırlı olduğu, ışığın az olduğu, zor günler geçirildiği, ortamın çok temiz olmadığı, kısıtlı yaşam alanlarının bulunduğu anlamları çıkartılabileceği gibi değişik daha birçok anlam çıkarılabilir (Girmen, 2007).

Metafor kullanımı, bir konuyu araştırırken bir imge yaratmayı sağlar. Bu imge, araştırılan konu içinde bulunan metafor özelliklerinin kapsamını bulma uğraşlarına dayanan detaylı bir bilimsel araştırmaya temel sağlayabilir (Morgan, 1980). Metafor çalışması sayesinde, yetişkinlerin doğrudan konuşmak istemedikleri fikir ve duygularını ifade etmeleri mümkün olabilmektedir. Metaforlar, tam olarak anlayamadığımız ama sezgisel olarak veya duygusal bir seviyede yakaladığımız bazı fikirleri ifade etmemizi sağlayabilmektedir. Aynı zamanda dilimizin iletme gücünün yetmeyeceği düşüncelerimizi de sağlayabilirler (Goss, 2001). Metafor, karmaşıklığı açık bir şekilde yapılanmış desenlere indirgemede kullanılabilir (Schmitt, 2005).

Eğitim alanında metaforu konu edinen pek çok çalışma yapılmıştır. Örneğin Cerit’in (2008) çalışmasında, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin “müdür” kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmen ve yöneticiler tarafından müdürler araştırmacı, kontrol eden kişi, danışman, eğitim uzmanı, yönetmen, koç, orkestra şefi ve lider olarak algılandıkları ortaya konmuştur.. Katılımcılar tarafından müdürlerin, anne/baba, bakıcı, otoriter kişi, kral, patron, bahçıvan ve hâkim olarak orta ve daha alt düzeylerde görüldüğü tespit edilmiştir. Neslitürk, Çakmak ve Asar’ın (2014) çalışmasında ise, öğretmenlerin velileri bir taraftan engelleyici; diğer taraftan destekleyici, araştıran/öğrenen kişiler olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Çetin, Tatık, Çayak ve Doğan’ın (2015) öğretmen adaylarının kariyer kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının “kariyer” kavramına ilişkin algılarının genel anlamda olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Altun ve Apaydın’ın (2013) öğretmen adaylarının ‘eğitim’ kavramına ilişkin ürettikleri metaforları belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, kız öğretmen adayı öğrencilerin somut metaforlardan su, fidan, bebek, çocuk ve yemek yeme olmak üzere

beş kavramsal temayı; erkek öğretmen adayı öğrencilerin ise meyve ağacı kavramını kullandıkları belirlenmiştir.

Bir öğretmenin düşüncelerini ve uygulamalarını metaforları kullanarak geliştirmek mümkündür. Eğitimcilerin; eğitim-öğretim ve öğrenciler ile ilgili inandıkları şeyler, onların sınıftaki davranış ve tutumları, olaylar karşısındaki düşünceleri ve ne yapılması gerektiği ile ilgili fikirleri, neyin doğru neyin yanlış olduğu ile ilgili düşüncelerini etkiler (Çelikten, 2006). Öğretmenlerin hem yetişkin öğrenen olmaları hem de yetişkinlere yönelik açılan kurslar ve halk eğitim merkezleri aracılığıyla yetişkin eğitimcisi olmaları, bu araştırmayı önemli kılmaktadır. Öğretmenlerin yetişkin eğitime yönelik bakış açısının belirlenmesi, bu alandaki çalışmaların geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Alan yazında yapılmış araştırmalar incelendiğinde, yetişkin eğitimi ile ilgili öğretmenlerle yapılmış metafor araştırmasına rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın literatüre sağlayacağı katkı önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; öğretmenlerin 'yetişkin eğitimi' ne ilişkin oluşturdukları metaforları ve bu metaforların oluşturduğu kategorileri saptamaktır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmenlerin yetişkin eğitimi kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
- Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma modellerinden olan olgubilim (fenomenoloji) modeli kullanılmıştır. Yaklaşımına göre davranış dış, objektif ve fiziksel olarak betimlenen gerçeklikten çok, deneyim fenomeni tarafından kararlaştırılır (Balcı, 2015). Olgubilim modeli, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmmanın, çalışma grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır il merkezinde görevli 297 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 166'sı erkek, 131'i kadındır. Öğretmenlerin 61'i ilkokulda, 134'ü ortaokulda ve 102'si lisede görev yapmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

İlgili alan yazın incelendikten sonra, araştırmaya katılan öğretmenlerden 'yetişkin eğitimi' kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla 'Yetişkin eğitimi... gibidir, çünkü...' cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Katılımcılardan sosyo-demografik bilgilerini elde etmek amacıyla, branşlarını, cinsiyetlerini, hizmet sürelerini ve çalıştıkları okul kademesini belirtmeleri istenmiştir. Katılımcıların kendi el yazılarıyla yazdıkları cümleler ve bunun sonucunda ürettikleri metaforlar ve açıklamalar araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.259). Bu doğrultuda katılımcıların geliştirdikleri metaforlar dört aşamada analiz edilmiştir: (1) kodlama ve ayıklama aşaması, (2) örnek metafor imgesi derleme aşaması, (3) kategori geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması.

Kodlama ve Ayıklama Aşaması

Bu aşamada katılımcılar tarafından üretilen metaforlar alfabetik sıraya göre dizilerek, geçici bir liste yapılmış ve her katılımcı için bir sayı verilip kodlanmıştır (K17: metaforun alındığı 17. kişi). Bu işlem sırasında katılımcıların yazılarında net bir metaforun olup olmadığına, kullandıkları metafor ile açıklama cümlesinin uyumuna bakılmış ve uyumlu olmayan formlar ayıklanmıştır. Bu doğrultuda 8 katılımcının formu araştırmadan çıkarılmıştır.

Örnek Metafor İmgesi Derleme Aşaması

Kodlama aşamasında alfabetik sıraya göre dizilmiş metaforlar tekrar gözden geçirilmiş ve toplam 297 adet geçerli metafor elde edilmiştir. Seçilen her metafor için, onu en iyi temsil ettiği düşünülen katılımcı metafor imgelerinden "örnek metafor listesi" oluşturulmuştur. Bu liste; metaforların belli bir kategori altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanılmak ve araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak için düzenlenmiştir.

Kategori Geliştirme Aşaması

Bu aşamada katılımcılar tarafından üretilen metaforlar, 'yetişkin eğitimi' kavramına ilişkin sahip oldukları benzer özellikleri bakımından incelenmiştir. Önceki işlem basamağında oluşturulan "örnek metafor listesine" başvurularak yetişkin eğitiminin nasıl kavramsallaştığına bakılmıştır. Bu doğrultuda katılımcılar tarafından üretilen her metafor, konusu ve kaynağı arasındaki ilişki göz önünde bulundurularak analiz edilmiştir. Ortaya çıkan benzerlik ve farklılıklar saptanarak

belli bir kategori altında toplanan metaforlardan (örneğin temel gereksinim olarak yetişkin eğitimi, keyif veren bir etkinlik olarak yetişkin eğitimi), toplam 12 kavramsal kategori oluşturulmuştur. Bazı metaforlar içerdikleri anlam itibarıyla birden fazla kategoriye dâhil edilmiştir (örneğin ağaç metaforu).

Geçerlik ve Güvenirlik

Doğru bilgiye ulaşma konusunda gereken önlemlerin alınması anlamında geçerlik ve araştırma sürecini, verileri açık ve ayrıntılı bir biçimde, bir başka araştırmacının değerlendirmesine olanak verecek biçimde tanımlanması anlamında da güvenirlik nitel araştırmanın iki önemli ölçütüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu ölçütlere göre araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla, araştırmada elde edilen 297 metafora ve oluşturulan kavramsal kategorilere bulgular kısmında detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Araştırmanın güvenirliliğini sağlamak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu doğrultuda iki eğitim uzmanına, 12 kavramsal kategorinin ve her kategoriye ait metaforun bulunduğu bir liste verilmiştir. Kategoriler ve içeriğindeki kavramların, kendi aralarında ve diğer kategorilerle anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığına bakılmıştır. Bulgular iki eğitim uzmanı tarafından gözden geçirilip değerlendirildikten sonra, 6 metafor (su, tohum, etkinlik, sporcu, eğitim, oyuncu) farklı bir kategoriye yerleştirilerek ilişkilendirmiştir. Araştırma sonuçlarının güvenirliliğini hesaplamak için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenirlik formülü ($Güvenirlik = \frac{\text{görüş birliği}}{\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}} \times 100$) kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olması beklenir. Bu araştırmaya özgü gerçekleştirilen güvenirlik çalışmasında, $Güvenirlik = \frac{291}{291+6} \times 100 = \%98$ olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde öğretmenlerin 'yetişkin eğitimi' kavramına ilişkin üretmiş oldukları metaforlar ve bu metafor imgelerinden oluşturulan kavramsal kategoriler tablolar halinde verilmiştir. Her kavramsal kategori, katılımcıların yazmış oldukları cümlelerle desteklenerek açıklanmıştır.

Tablo 1. Yetişkin eğitimi kavramına ilişkin metaforlar ve frekansları

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Ağaç	35	Araba	2	Köprü	1	Para bulmak	1	Ruhun gıdası	1
Çocuk	16	Bilgisayar programcılığı	2	Çatı yapmak	1	Bahçe	1	Aksiyon filmi	1
Etkinlik	10	Kitap	2	Olgunlaşmak	1	Boşa kürek çekmek	1	Delikli kap	1
Eğitim	10	Kendini gerçekleştirmek	2	Siyasal bir etkinlik	1	Yeniden geçleşmek	1	Bitmeyen gece	1
Demir dövme	8	Konu	2	Yokuş Tırmanma	1	Hayal	1	Hayvan yetiştiriciliği	1
Tohum	8	Oyuncu	2	Boş ev	1	Pedal çevirmek	1	Bilgisayar	1
Hayat	7	Yeniden yaratmak	2	Pilava kaşık batırmak	1	Güzellikleri yeniden görmek	1	Binanın temeli	1
İkinci bahar	5	Umut	2	Yenilenme	1	Çözüm	1	İnanç	1
Değişim	5	Restorasyon	2	Salyangoz satmak	1	Tepeye tırmanma	1	Evi dekore etmek	1
Çiçek	4	Öğrenci	1	Süreç	1	Namaz	1	Rönesans	1
Deve	4	Madde	1	Tarla	1	Devrim	1	İkinci şans	1
Bebek	4	Kar	1	Kök salmak	1	Çiçeğin açması	1	Keyif	1
Yaşam boyu öğrenme	4	Yemek yapmak	1	Oltasız balık tutmak	1	Fili sandalyeye çıkarmak	1	Aslan terbiyeciliği	1
Su	4	Boş tuval	1	Pasif iletişim	1	Beklenti	1	Efkarlı şarkı	1
Fidan	3	İhtiyaç	1	Nefes almak	1	Dağı iğneyle delmek	1	Rüzgâr	1
Kayayı yontmak	3	Kalbin yeniden çalışması	1	Kahve pişirmek	1	Kadın	1	Çiçek sulamak	1
Bina	3	Arap atı	1	Yetiştirmek	1	Hobi	1	Işık	1
Yıllanmış şarap	3	Şok etkisi	1	Zincir halkası	1	Gökkuşağı	1	Dal	1
Makine	3	Depo	1	Okul	1	Dolu kasede şarkı yüklemek	1	Lokomotif	1
Suya yazı yazmak	3	Ölmeden kurtulmak	1	Kart tavuk yemek	1	İktidar	1	Yeni başlangıç	1
Toprak	2	Sürüngen	1	Koşuşturmak	1	Ülke	1	Kaçan tren	1
Ayna	2	Vasıta	1	Örgü örmek	1	Jöleli pasta	1	Boş levha	1
Güneş	2	Ayakkabı	1	Gol	1	Motor	1	Yol bulmak	1
Geleceğe yatırım	2	Özgürlüğe kavuşmak	1	Madenin işlenmesi	1	Yaprak	1	Sudan çıkmış balık	1
Vazo	2	Fener	1	Tablo	1	Demlenmiş çay	1	Kaplumbağa	1
Damla	2	Anahtar	1	Boş defter	1	Su bardağı	1	Sınırsızlık	1
Kurumuş oyun hamuru	2	Akıllı telefon	1	Özgürlük mücadelesi	1	Kış	1	Mermer heykelciliği	1
Sporcu	2	Sera	1	Odun	1	Kartopu	1	Sis bulutu	1
Yeniden doğmak	2	Çorak toprak	1	Çalışmayan otomobil	1	Mihenk taşı	1	Etrafı seyretmek	1
Çelik	2	Çalgı	1	Gemi	1	Baş ağrısı	1	Cambaz	1
Aydınlık	2	Gönül işi	1	Zaman	1	Saz çalmak	1	Baharın gelişi	1
Toplam	297								

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmenlerin yetişkin eğitimi kavramına ilişkin 155 adet farklı, toplam 297 metafor ürettikleri ve ağaç metaforunu daha sık (f=35) kullandıkları görülmektedir. Ağaç bakımı, emek ve zaman isteyen bir iştir. Uygun ortam, yeterli gün ışığı ve su bulunmadığında ağaç gelişemez ve kurur. Yetişkin eğitimi de tıpkı bir ağaç gibi, bireysel çaba ve istek gerektirir. Uygun koşulları sağlamak ve bu doğrultuda yetişkinlere eğitim vermek öğretmenler için güç bulunmuş ve bu nedenle ağaç metaforu sık kullanılmış olabilir.

Tablo 2. Öğretmenlerin yetişkin eğitimi kavramına ilişkin kullandıkları metaforların kategoriler şeklinde gösterimi

Kategoriler	Metafor İmgeleri	Metafor Frekansı (f)
Zorluk Olarak Yetişkin Eğitimi	Ağaç (13), demir dövmek (8), kayayı yontmak (3), çocuk (3), deve (3), bebek (2), çelik (2), vazo (2), dal, odun, baş ağrısı, cambaz, kış, çiçek sulamak, efsane şarkı, saz çalmak, gemi, hayvan yetiştiriciliği, kart tavuk yemek, motor, sis bulutu, güneş, bina, koşuşturmak, salyangoz satmak, pasif iletişim, sudan çıkmış balık, çalışmayan otomobil, su bardağı, bilgisayar programcılığı, oltasız balık tutmak, fili sandalyeye çıkarmak, aslan terbiyeciliği, mermer heykelticiliği, yokuş tırmanma	63
Gelişim ve Değişim Aracı Olarak Yetişkin Eğitimi	Çocuk (13), hayat (6), değişim (5), yaşam boyu öğrenme (4), bebek (2), bilgisayar programcılığı, fidan, şok etkisi, araba, kar, makine, çalgı, ülke, zaman, sınırsızlık, oyuncu, bitmeyen gece, süreç, deve, kadın, bina, çiçek	47
Yeni Bir Başlangıç Olarak Yetişkin Eğitimi	İkinci bahar (5), yeniden doğmak(2), çiçek (2), ağaç (2), tohum (2), restorasyon (2), baharın gelişi, yeniden gençleşmek, özgürlüğe kavuşmak, yeni başlangıç, ikinci şans, duran kalbin yeniden çalışması, öğrenci, yenilenme, köprü, nefes almak, gol, para bulmak, çiçeğin açması, evi dekore etmek, ölmeden kurtulmak, oyuncu, arap atı, sporcu, devrim	34
Ürün Olarak Yetişkin Eğitimi	Tohum (4), etkinlik (3), eğitim (2), geleceğe yatırım (2), aydınlık(2), yeniden yaratmak (2), kök salmak, zincir halkası, tarla, etrafı seyretmek, toprak, iktidar, sera, fidan, namaz, makine, inanç, rüzgâr, yetiştirmek	28
Temel Gereksinim Olarak Yetişkin Eğitimi	Eğitim (6), etkinlik (6), konu(2), beklenti, tohum (2), ruhun gıdası, toprak, binanın temeli, vasıta, ayakkabı, okul, ihtiyaç, anahtar, mihenk taşı	26
Çevresine Fayda Sağlayıcı Olarak Yetişkin Eğitimi	Ağaç (20), yaprak, fidan, güneş, kartopu	24
Bireyin Gelişimini Tamamlayıcı Olarak Yetişkin Eğitimi	Eğitim (2), kendini gerçekleştirmek (2), yol bulmak, boş levha, tepeye tırmanmak, çatı yapmak, boş ev, bina, çorak toprak, boş defter, gönül işi, depo, boş tuval, kitap, tablo, pedal çevirmek, olgunlaşmak	19
Somut Bir Sonuç Elde Edilemeyen Bir Etkinlik Olarak Yetişkin Eğitimi	Suya yazı yazmak (3), kurumuş oyun hamuru (2), dağı iğneyle delmek, aksiyon filmi, boşa kürek çekmek, sürüngen, kaplumbağa, dolu bir kasede şarkı yüklemek, delikli kap, hayal, makine, çiçek, kaçan tren, bilgisayar	17
Keyif Veren Bir Etkinlik Olarak Yetişkin Eğitimi	Yıllanmış şarap (3), jöleli pasta, kahve pişirmek, demlenmiş çay, akıllı telefon, araba, madenin işlenmesi, bahçe, yemek yapmak, etkinlik, keyif, örgü örmek, kitap, hobi	16
Geleceğe Dair Umut Olarak Yetişkin Eğitimi	Umut (2), ayna (2), güzellikleri yeniden görmek, rönesans, lokomotif, ışık, hayat, gökkuşağı, fener	11
Çözüm Olarak Yetişkin Eğitimi	Su (4), damla(2), Çözüm, madde, sporcu	9
Bireysel İrade Olarak Yetişkin Eğitimi	Özgürlük mücadelesi, siyasal bir etkinlik, pilava kaşık batırmak	3
Toplam		297

Tablo 2 incelendiğinde; öğretmenlerin yetişkin eğitimini daha çok zorluk olarak değerlendirdikleri (f=63) görülmektedir. Yetişkin eğitiminin verilebilmesi için uygun fiziki ve psikolojik ortam (karşılıklı saygı ve güven, destekleyici, açık bir ortam) sağlanmadığı durumlarda istenilen düzeyde etkili bir eğitim elde edilmesi güçleşir. Bu durumun öğretmenlerin yetişkin eğitime karşı olumsuz bir tutum sergilemesine yol açtığı söylenebilir. Bu bağlamda yetişkinlere verilecek eğitimin planlama ve değerlendirme sürecine yetişkinler de dâhil edilmelidir.

Tablo 2’de yer alan kategorilere ilişkin bazı katılımcı ifadeleri şöyledir:

Zorluk Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitimini, zor, zaman alıcı ve oldukça zahmetli olduğuna dair bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Öğrenmede kritik dönemler geçildikten sonra öğrenme zorlaşır. Yetişkinler belli bir yaştan sonra öğrenmeye kapalı olurlar ve eğitim de başarılı olmakta zorlanır.” (K219) “Algılama azalmış, hayat öncelikleri değişmiş, yaşanmış dertler kişiyi hayattan bezdirmiştir. Bu nedenle zor ve zahmetli bir iştir, zaman alır, uğraştırır.” (K212) “ Eğitim, değişme ihtiyacın içten gelmesi, tutarlı ve kararlı olmasını gerektirir. Yetişkinlerin ihtiyaç hissetmesi, istekli olması zordur. Değişmesi daha da zordur.” (K213) “Öğrenilmiş davranışları değiştirmek zordur. Yetişkinlerin var olan alışkanlıklarını değiştirmek ya da yeni alışkanlıklar kazandırmak oldukça güçtür.” (K173)

Gelişim ve Değişim Aracı Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitiminin, bireylerin gelişim ve değişim sürecinde yeni bilgileri öğrenmelerinin sağlayıcısı olduğunu düşünen bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Yaşın önemini göz önüne almadan gelişmeye açıktır. Sürekli değişen ve gelişen dünyada yetişkinlerin de sorumlulukları, beklentileri ve rolleri vardır. Bu yüzden her zaman yeni bilgi ve becerileri öğrenmek zorundadır.” (K184) “Bir çocuk, gelişim dönemleri boyunca bedensel, zihinsel ve sosyal yönden gelişip öğrenir. Yetişkin de yaşam boyu, çevresiyle etkileşim içinde olup, ihtiyaçları ve sorumlulukları doğrultusunda öğrenir.” (K123) “Sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlamak, demokratik yaşam biçimini geliştirmek, serbest zamanlarını verimli bir biçimde değerlendirmek, meslekteki gelişmeleri takip etmek, okuma- yazma oranını yükseltmek için yetişkin eğitimi önemlidir.” (K129) “Yetişkin yaşamı boyunca her zaman yeni bilgi ve becerileri öğrenmek, kendini geliştirmek durumundadır.” (K95)

Yeni Bir Başlangıç Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitimini, kendini iyi tanıyan bireylerin hayata yeniden farklı ve güzel başlangıçlar yapmasına imkân verdiğine dair bazı görüşler şunlardır:

“Sakatlanıp artık oynayamayacağımı düşünen oyuncu gibi yetişkinler de artık bir şeyler öğrenemeyeceğini düşündüğü anda yeni şeyler öğrenmeye başlar.” (190) “ Eğitim yeniden doğuştur. Yaşamı anlamaya, anlamlandırmaya engel olana bir başkaldırıdır. Bir tohumun kendi engellerine başkaldırıp, uyanıp yeşermesi gibi.” (K145) “Yetişkinlerin eğitimi yeniden hayat bulmaları, yeni fikirler ve yeni ortamlarla hayata yeni bir bakış açısı kazanmaları demektir.” (K89) “ Kendini daha iyi keşfettiği, artı ve eksileriyle kendini daha iyi tanıdığı bir dönemde, eksikliklerini gidereceği artılarını da yükseltebileceği bir fırsattır yetişkin eğitimi.” (K26).

Ürün Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitimini, donanımlı ve bilgili bir neslin oluşmasını sağlayan ve bu yönde ürün bağlamında gören bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Makineler ne kadar iyi olursa o kadar kaliteli ürün ortaya çıkar.” (K288) “İyi bir yetişkin eğitimi, onların çocuklarının eğitimini de düzgün yapmaları demektir.” (K1) “Eğitimli yetişkinler, yetkin ve bilinçli nesiller yetiştirir.” (K180) “Ne ekersen onu biçersin. Yetişkini ne kadar eğitirsen, işlersen yeni nesil de o kadar verimli olur.” (K141)

Temel Gereksinim Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitimini hayatın temel gereksinimi olarak gören, insanın sosyal, mesleki ve kişisel yaşamında olması gerektiğini düşünen bazı katılımcı görüşleri şunlardır:

“Çocukluk dönemi geride kalmış, birey hayatın zorluklarıyla yüz yüze kalmıştır. Tek başına ayakta kalmak ve mücadele etmeyi öğrenmelidir. Bu sebeple yetişkin eğitimi çok önemlidir.”(K125) “İnsanın yaşamın her döneminde ihtiyaç duyduğu eğitimi alması gerekir. İster mesleki, ister sosyal, ister aile yaşantısına katkı sağlayacak yetişkin eğitimini almalıdır.” (K270) “Hayat devam ettikçe amaç ve hedefler var oldukça, bilgi ve tecrübeye vasıta olan eğitim de yaşam boyu var olmalıdır.” (K49)

Çevresine Fayda Sağlayıcı Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitiminin yalnızca kişiye değil aynı zamanda çevresine de faydalı bir eğitim olduğuna dair bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Ağaca hangi meyveyi aşıyorsanız, o meyveyi tutar. Yetişkin insana da sürekli yeni bilgiler vererek, etrafındakilerin ondan faydalanmasını sağlarız.” (K83)“Bilgiler arttıkça, bilgi havuzu yükselir. Dolan havuzun çevresine faydası fazladır. Herkes o havuzdan nasibini alır.” (K277)“ Öncelikle kişinin aydınlanması ve buna inanması, sonra alacağı eğitimle ailesine ve çevresine katkıda bulunmasıdır.” (K206)

Bireyin Gelişimini Tamamlayıcı Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitimini, bireyin örgün eğitim sonrası sosyal, kültürel, kişisel ve mesleki gelişimini tamamlayıcı olarak gören bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Defterin birçok sayfası vardır ve bireyler örgün eğitimle ancak bir kısmını doldurabilirler. Geriye kalan kısım ise yetişkin eğitimi ile tamamlanabilir.” (K210) “Mevcut eğitim sistemi, boş bir evi kısmen doldurmuştur. Yetişkinler eğitilerek ev tamamıyla doldurulabilir.” (K209)“Temeli atılmış, kolonları dikilmiş, duvarları örülmüş bir evin sıra çatı yapımına gelinmiştir. Yetişkin eğitimi ile evin üzeri tamamlanır. Son şekil verilir.” (K241)

Somut Bir Sonuç Elde Edilemeyen Bir Etkinlik Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitiminin boş bir uğraş olduğunu, belli bir yaştan sonra eğitimin fayda vermeyeceği ve yalnız çocuk yaşta eğitim alınabileceğini ifade eden bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Tıpkı bir bilgisayar gibi zaman geçtikten sonra yeni şeyler yükleyemezsiniz.” (K200)“Koparılmış bir çiçeğe su verildiğinde bir süre daha canlı kalır ancak sonunda koparıldığı gerçeğiyle çiçek solacaktır. Çocukken eksik kalan şeyler, yetişkin eğitimi ile kapanmaz.” (K197) “Belli bir yaştan sonra insanlara bir bilgiyi kalıcı bir şekilde veremezsiniz. Unutulmamalıdır ki ağaç yaşken eğilir.” (K221)

Keyif Veren Bir Etkinlik Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitiminin mutluluk verdiğini, çok yönlü bir eğitim olduğunu ve sonucunda güzel şeylerin ortaya çıktığını düşünen bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Tıpkı yemek yapmak gibi çeşitler ve çeşniler arttıkça mutfak şenlenir.” (K65)“Örgü örerken istediğimiz renkleri kullanıp istediğimiz modelde yapabiliyoruz. Yetişkin eğitiminde alınan eğitim de böyledir. Emek isteyen ama sonucunda sizi mutlu eden bir el emeği gibidir.” (K277)“Doğada değersiz bir taş parçası gibi görünen kıymetli bir madeni işleyerek, göz kamaştırıcı bir güzellik ortaya çıkarabiliriz. Ortaya çıkan sonuç gurur vericidir.” (K245)

Geleceğe Dair Umut Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitiminin geleceği şekillendirdiğini, rehberlik ettiğini ve bu sayede geleceğe daha umutla bakılmasına yardım ettiğine dair bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Eğitim aydınlıktır. Bir yetişkini aydınlatmak, yoluna ışık tutmak geleceğin de aydınlanması demektir. Bu da toplumun daha bilinçli ve refah seviyesi yüksek, huzurlu, insanların kardeşçe yaşadığı bir ortam doğurur.” (K76) “Hüzünlü yılların ardından, geleceğe rengârenk bakmak için yetişkin eğitimi önemlidir.” (K294) “Gelecek neslin ileriye görebilmesi, doğru yolda ilerleyebilmesi için rehberliğe ihtiyaç vardır. Sağlam adımlar olması yanlışlarının az olması, aydınlık gelecekle olacaktır. Bunu da sağlayacak olan kendini yetiştirmiş, geliştirmiş yetişkindir.” (K99)

Çözüm Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitiminin hayatın farklı alanlarında karşılaşılan sorunların çözümünde etkili olarak gören bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

“Yıllarca evde, işte, sokakta yani yaşamın her alanında yaşanan sıkıntıları çözme noktasında atılmış hayati bir adımdır.” (K28)“ Nasıl ki bir makine zaman içinde paslanır, kireç bağlar ve biz onu açmak için pas giderici bir madde kullanıyorsak; yetişkin eğitimi sayesinde sorunları çözer ve yolumuza devam

ederiz." (K114) "Kayayı delen damlalar gibidir. Çözülmesi en güç konular bile yetişkinin tecrübesi ve eğitimi karşısında mutlaka çözülecektir." (K117)

Bireysel İrade Olarak Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitiminin, bireylerin eğitim ihtiyaçlarına karşılık verdiğini, bireylerin istekleri sonucunda daha iyi bir eğitim almasına olanak verdiğini ifade bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmaktadır:

"Her birey bağımsızdır ve kendi iradesini kullanabilmektedir. Her yetişkin birey, eğitiminde ve öğreniminde öz yönetimli davranmaktadır." (K237) "Yetişkinler, alacakları eğitimde söz sahibidirler. Bu noktada pedagojiden ayrılır. Ne istediklerini ve nasıl istediklerini beyan ederler. Bir amaca yönelik eğitim almayı tercih ederler." (K205) "İnsanın çocukluktan yani birilerine bağlı yaşamaktan, kendi kendine yetebilen özgür bireye dönüşümüdür. Bu dönüşüm, başkalarının vereceği eğitimle değil, kendi öz iradesiyle olmalıdır." (K280)

Tartışma ve sonuç

Öğretmenlerin yetişkin eğitimi kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada, katılımcılar yetişkin eğitime ilişkin toplam 297 metafor üretmiştir. Öğretmenlerin yetişkin eğitime ilişkin en çok 'ağaç' (35) metaforunu kullandıkları görülmüştür. Kimi katılımcılar ağacı çevresi tarafından faydalanılan bir imge olarak (20) kullanırken; kimi katılımcılar ise ağacı, sabır isteyen, yetiştirilmesi ve bakılması güç bir uğraş anlamında (13) kullanmıştır. Ağacın, büyüyüp gelişmesi için bazı faktörlere (hava, toprak, su) ihtiyaç duyması ve büyüdüktan sonra çevresine fayda veren (meyve, gölge..vb.) bir canlı olması nedeniyle öğretmenlerin ağaç ile yetişkin eğitimi arasında bir benzerlik kurduğu söylenebilir. Yetişkin eğitimi, yetişkinlerin öğrenme özelliklerinin, ilgi ve ihtiyaçlarının belirlenerek hazırlandığı bir program ve yetişkinlerle çalışan öğretici yeterliliği gerektirir. Öğrenme ihtiyaçlarının karşılandığı program aracılığıyla, yetişkinlerin hem kendisine hem de çevresine daha faydalı bir birey olacağını söylemek mümkündür. Acun'un (2015) yaptığı çalışmada, yetişkin eğitimi alan bireylerin kurslara katılma nedenlerinden en önemlisinin, çevreye veya çalışılan kuruma daha faydalı olma isteği olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu, araştırma sonucumuzla paralellik göstermektedir.

Öğretmenlerinin yetişkin eğitimi kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 12 kavramsal kategoride toplanmıştır. "Zorluk Olarak Yetişkin Eğitimi" kategorisi, araştırma bulgularında en çok metaforun (63) yer aldığı kategoridir. Dünyanın birçok yerindeki yetişkin bireyler, formal eğitim sürecini tamamladıktan sonraki yaşamlarında, öğrenme ve eğitime katılım konusunda hem kendi yaşamlarından hem de dış etkenlerden kaynaklanan birçok engel veya katılımı güçleştirici/zorlaştırıcı etkenle mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Birçok farklı modelde farklı biçimlerde

sınıflandırılabilen bu tür engelleri genel olarak davranışsal-tutumsal engeller (Öğrenmeye karşı önyargılar, özgüven eksikliği, motivasyon eksikliği vb.), fiziksel-donanımsal engeller (eğitim maliyetleri, zaman yetersizliği, etkinliklerden haberdar olamama, coğrafi ulaşım güçlükleri, temel bilgi ve becerilerden yoksunluk, vb.) ve yapısal engeller (yaşanılan çevrede eğitim fırsatlarının/olanaklarının bulunmaması, eğitimle ilgili hizmetlerin yetersiz olması, öğreticinin ve öğrenme ortamının yetersizlikleri ve uygunsuzlukları,..vb.) biçiminde değerlendirmek olanaklıdır (Lewis-Fitzgerald, 2013, akt: Komşu, 2013). Bu bağlamda yetişkinlerin, öğrenmeye ilişkin özelliklerinin tam olarak göz önünde bulundurulmaması ve yetişkinlerle çalışan öğretici yeterliliklerinin her zaman sağlanamaması, yetişkin eğitiminin öğretmenler tarafından güç olarak algılanmasının nedeni olabilir.

“Gelişim ve Değişim Aracı Olarak Yetişkin Eğitimi” kategorisi, araştırma bulgularında en çok metaforun (47) yer aldığı ikinci kategoridir. Öğretmenlerin yetişkin eğitimini, bilgi teknolojilerini kullanmada, mesleki becerileri geliştirmede, toplumsal değişime ayak uydurmada ve daha birçok alanda gerekli ve önemli görmeleri, bu kategorideki metafor sayısının fazla olmasının nedeni olabilir. Bilgi çağında sürekli gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlamada en önemli görev eğitime düşmektedir. Akbaba Altun ve Apaydın ‘ın (2013) yaptığı çalışmada, kız öğretmen adayı öğrencilerin eğitime ilişkin kullandıkları metaforları seçme nedenleri olarak eğitimin sürekli gelişim sağlaması, bireysel gelişimi desteklemesi, değişim yaratması olarak belirlenmiştir. Bayram’ın (2010) yaptığı çalışmada, polis koleji öğretim elemanlarının okullarına ilişkin metaforik algılarında “Gelişme, olgunlaşma ve yetişme yeri olarak okul” kategorisini, en fazla metafor içeren kategori olarak tespit etmiştir. Gültekin (2013) ilköğretim öğretmen adaylarının eğitim programına ilişkin kullandıkları metaforları belirlediği çalışmasında, *yenilenebilir ve esnek* temalarıyla birlikte “Gelişmeye açık bir olgu” kategorisini oluşturmuştur. Bu bulgular, araştırma sonuçlarımızla paralellik göstermektedir.

“Yeni Bir Başlangıç Olarak Yetişkin Eğitimi” kategorisi araştırma bulgularında en çok metaforun (34) yer aldığı üçüncü kategoridir. Bu kategoride yer alan metaforlar incelendiğinde (ikinci bahar, yeniden doğmak, restorasyon, tohum, çiçek vd.) öğretmenlerin, yaşam boyu eğitimde geç kalınmışlık olmadığını ve yetişkin eğitimini ikinci bir şans olarak gördükleri düşünülebilir. Öğrenme hiçbir zaman geç kalınmış bir süreç değildir. Bireylerin ihtiyaç ve ilgilerine yönelik aldıkları yetişkin eğitimi yoluyla, kişisel ve sosyal yaşamda bilgi ve becerilerinin artacağı, böylelikle hayata aktif katılımlarının artacağı söylenebilir.

Toplumsal, kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişmelerle birlikte yaşamın birçok alanında yeni bilgiler ortaya çıkmaktadır. Bu gelişmeler, yetişkinlerin hem bireysel hem de mesleki anlamda bilgilerini yenileme ihtiyacını doğurmakta ve yetişkin eğitime olan ihtiyacı arttırmaktadır. Yapılan bu araştırma sonucunda, öğretmenler metafor imgeleri kullanarak yetişkin eğitimini daha çok, zor bir

eğitim olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Yetişkinlerin ğrenmeye ilişkin özellikleri ve gereksinimleri bir ocuğunkinden farklıdır. Bu bakımdan öğretmenlere, yetişkin eğitiminde karşılaşılabilecek engeller ve bu engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik eğitimler verilebilir. Bu eğitimler yoluyla, yetişkin eğitiminde karşılaşılan bir takım güçlüklerin (sıkılma, anlatılanı anlamama, öğrenmeye karşı olumsuz tutum, yorgunluk vb.) zm sağlanabilir.

Kaynakça

- Acun, H. (2015). *Halk eğitim merkezi kurslarına katılan kursiyerlerin beklentileri ve memnuniyet düzeyleri (Kastamonu ili rneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altun, S.A. ve Apaydın, . (2013). Kız ve erkek ğretmen adaylarının "eğitim" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 19, (3). 329-354. <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/138049-20131107132143>
- Arslan, M.M. ve Bayrakçı. M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-ğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. 171, 100-108. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/171/171/8.pdf
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Bayram, L. (2010). *Polis koleji ğrenci, ğretim elemanı ve idari çalışanlarının okullarına ilişkin metaforik algıları*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bilir, M. (2013). Yetişkin/halk eğitiminin tarihsel gelişimi. İçinde A. Yıldız ve M. Uysal (Der). *Yetişkin Eğitimi* (229-254). İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29, 431-444.
- Cebeci, O. (2013). *Metafor ve şiir dilinin yapısal zellikleri*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Celep, C. (2003). *Halk eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cerit, Y. (2008). Öğrenci, ğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*. 33 (147), 3-13. <http://egitimvebilim.ted.Org.tr/index.php/EB/article/view/682/132>.
- elikten, M. (2006). Kültür ve ğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 21, 269-283. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/219352>.
- etin, M., Tatık, R. ř., ayak, S. ve Doğan, B. (2015). Öğretmen adaylarının kariyer kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 119-130. http://www.inesjournal.com/Makaleler/876125812_8-id-55.pdf
- Darkenwald, G. G. ve Merriam, S. B. (1982). *Adult education. foundations of practise*, New York: Harper and Row.
- Duman, A. (2007). *Yetişkinler eğitimi*. Ankara: Ütopya Yayınları.

- Geray, C. (1978). *Halk eğitimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Gültekin, M. (2013). İlköğretim öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına yükledikleri metaforlar. *Eğitim ve Bilim*. 169, 126-141. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1825/501>
- Güneş, F. (1996). *Yetişkin eğitimi (Halk Eğitimi)*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Goss, D. (2001). Chssing the rabbit: metaphors used by adult learners to describe their learning disabilities. *Adult Learning*, Spring 12 (2), 8-9.
- Field, J. ve Leicester, M. (2002). *Lifelong learning: Education across the lifespan*. London: Routledge.
- Knowles, M. (1973). *The adult learner: A neglected species*. Texas: Gulf.
- Knowles, M., Holton, E., ve Swanson, R. (2012). *Yetişkin Eğitimi*. O. Gündüz (Çev.), İstanbul: Kaknüs Yayıncılık.
- Komşu, U. C (2013). Yetişkin eğitime katılım, eğitim ihtiyaçları, güçlükler ve kazanımlar: Karaduvar mahallesi örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 286 - 299. http://www.asosjournal.com/Makaleler/1236054454_47%20-%20Ufuk%20Cem%20KOM%C5%
- Kurt, İ. (2014). *Yetişkin eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2015). *Metaforlar Hayat Anlam ve Dil*. (G. Y. Demir Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Martinez, M. A., Sauleda, N. ve Huber, G. L. (2001). Metaphors as blueprints of thinking about teaching and learning. *Teaching And Teacher Education*, 17(8), 965-977.
- Merriam, Sharan, B. ve Brockett, Ralph, G. (2007). *The profession and Ppractice of adult education: An introduction*. Jossey-Bass.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (Thousand Oaks, CA: Sage)
- Morgan, G. (1980). Paradigms, metaphors and puzzle solving in organization theory. *Administrative Science Quarterly*, 25, 605-622.
- Neslitürk, S., Çakmak, Ö.Ç. ve Asar, H. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin veli kavramına ilişkin metaforik algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(18), 679-712. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/adyusbd/article/view/5000071169/5000065624>
- Okçabol, R. (2006). *Halk eğitimi (Yetişkin Eğitimi)*. Ankara: Ütopya Yayıncılık.
- Sayılan, F. (2013). Küreselleşme ve yetişkin eğitimi. İçinde A. Yıldız ve M. Uysal (Der.), *Yetişkin Eğitimi* (255-271). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Schmitt, R. (2005). Systematic metaphor analysis as a method of qualitative research. *The Qualitative Report*. 10(2), 358-394.

- Senemoğlu, N.(2011). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gazi Yayıncılık.
- Taylor, N. (2008). Metaphors, discourse and identity in adult literacy policy. *Literacy*. 42(3), 131-136.
- Türkoğlu, A. ve Uça, S. (2011). Türkiye’de halk eğitimi: tarihsel gelişimi, sorunları ve çözüm önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi. Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2, 48-62. http://www.dergi.adu.edu.tr/egitimbilimleri/arsiv/2011_c2/2011_aralik/21_2001_s_uca/21_2011_s_uca.pdf
- UNESCO. (2006). What is adult education? UNESCO answers. Florida: San Sebastian UNESCO Centre.
- Ünhisarcıklıoğlu, Ö. (2013). Yetişkin eğitimin gerektiren nedenler. İçinde A. Yıldız ve M. Uysal (Der), *Yetişkin Eğitimi içinde* (85-104). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Yazar, T. (2012). Yetişkin eğitiminde hedef kitle. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4, (7), 21-30. <http://www.e-dusbed.com/Dusbed/ArchiveIssues/PDF/ea2a5864-6868-e711-80f0-00224d68272d>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Analysis Of Teachers Perceptions Related To The Concept Of Adult Education Through Metaphors

As science and technology today is renewed rapidly, significant changes also occur in the field of education; and lifelong learning concept emerges as an important requirement. Supporting the development of individual, professional and social life, aiming to adapt to changes required by the age and making up its content in this direction, the adult education increases its importance in many areas of life. This research was conducted to determine the metaphor perceptions of teachers, who are one of the most important factors of education, related to the concept of adult education. For this purpose, answers to following questions were sought:

- What are the metaphors teachers have related to the concept of adult education?
- Under which conceptual categories can these metaphors be collected in terms of common features?

As a qualitative research model, the phenomenology model was used in the study. 297 teachers, serving in the Diyarbakır province in the 2015-2016 academic year, participated in the study. Of the teachers surveyed: 166 are men, 131 are women; and 61 serves in primary schools, 134 in secondary schools, 102 in high schools. The teachers surveyed were asked to complete the sentence of "Adult education is like ... because ..." in order to uncover the metaphors that they have on the concept of "adult education". In order to achieve the socio-demographic profile of the participants, they were asked to specify their branches, their gender, length of service and the school level.

Content analysis was used to analyze the data. Metaphors developed by the participants in this direction have been analyzed in four stages: (1) coding and debugging phase, (2) sample metaphor image compilation stage, (3) category development, (4) the validity and reliability of the supply stage. Metaphors produced by the participants in this direction made a tentative list arrayed in alphabetical order and it was given a coded number for all participants and obtained a total of 297 valid metaphor. For each selected metaphor, "sample metaphor list" was created from the metaphor images of the participants which was believed to be best represented. Each metaphor produced by the participants were analyzed taking into account the relationship between subject and source. The resulting conceptual similarities and differences determined and a total of 12 categories were created under a certain category of metaphors collected.

The 297 metaphors obtained from the research and created conceptual categories have been presented in detail in findings section in order to ensure the validity of research results. Experts were consulted to ensure the reliability of the research. In this regard, two education specialists were given a list in which there were 12 conceptual categories and the metaphors belonging to per category. The

categories and the concepts of their content have been examined to reveal whether they create a meaningful whole among themselves and with the other categories or not. After the findings were revised and evaluated by the two education experts, 6 metaphors (water, seeds, events, sportsman, education, player) were placed in a different category and associated. To calculate the reliability of the survey results Miles and Huberman's (1994) reliability formula ($\text{Reliability} = \frac{\text{consensus}}{\text{consensus} + \text{disagreement}} \times 100$) was used. In qualitative researches, the compliance between the assessments of experts and researchers are expected to be between 90% and above. In this research, the reliability was calculated as $\text{Reliability} = \frac{291}{291 + 6} \times 100 = 98\%$.

In this study, conducted in order to determine the metaphors that teachers have on the concept of adult education, a total of 297 metaphors have been identified and it has been seen that most of the teachers used the metaphor of "the tree" (35). As some participants used 'tree' as an image utilized by their environment(20); other participants used 'tree' in the sense of a patience requiring struggle of which cultivation and maintenance is hard(13). The metaphors which the teachers created in relation to the concept of adult education were collected in 12 conceptual categories.

"Adult Education As A Challenge" category is the category where most of the metaphors (63) are located in the research findings. Not fully taking into account the characteristics of adult learning and lack of teaching competencies of those working with adults may be the reasons for the teachers' perceiving adult education as a challenge. "Adult Education As A Tool For Development And Change" category is the second category where most of the metaphors (47) are located in the research findings. Teachers' perceiving adult education as a necessary and important vision in using information technology, developing professional skills, adapting to social change and in many other areas may be the reason for the high number of metaphors in this category. "Adult Education As A New Beginning" category is the third category where most of the metaphors (34) are located in the research findings. When the metaphors in this category are examined (second spring, rebirth, restoration, seeds, flowers et al.), it can be cogitated that the teachers think that there is no being late in lifelong education and they see adult education as a second chance.

Conculusion and Discussion

As a result of this research, using images of metaphor teachers indicated that they see adult education as a more challenging education. Characteristics and requirements of adults for the learning are different from a child. In this regard, teachers can be given training for the obstacles that may be encountered in adult education and for the elimination of these obstacles. Through this training, a solution can be provided to a number of difficulties encountered in adult education (boredom, not to understand what is explained, a negative attitude towards learning, fatigue, etc.)